

Posudek

na diplomovou práci **Bc. Barbory Babické** *Genderová analýza hlavních ženských postav Babičky Boženy Němcové*

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Barbory Babické bude krátký – považuji ji za výbornou a nemám k ní zásadní připomínky. Práce je rozsáhlá (87 stran, z toho 77 stran textu a 10 stran literatury), odvážná tématem i závěry (zvolit si tak velebené a mnohokrát analyzované dílo je zajisté projevem odvahy, stejně jako skutečnost, že autorka nepodlehla svodům chápat babičku jednoznačně jako reprezentantku tradiční představy o funkcích a poslání ženy), logická svou strukturací (autorka si výběrem pro téma relevantních koncepcí v teoreticko-metodologické části připravila nástroje, jež smysluplně využila v rozsáhlejší části analytické), podepřená adekvátním výběrem a rozsáhlým korpusem literatury a pozoruhodná jejím zvládnutím tak, že autorka nastolené problémy pojednala odborně, ale přitom srozumitelně. Navíc se práce vyznačuje kultivovaným jazykem, vytříbenou stylistikou, správným způsobem citace a téměř žádnými chybami.

Pozitivně hodnotím způsob, jakým Barbora Babická aplikovala a využila metodu tzv. vzdorného čtení na text, jež je výtvořem ženy (viz s. 25: „v tomto případě, vzhledem k tomu, že čtu dílo ženské autorky, se snažím vymanit z pohledu, kterým může být spoutána sama autorka“). Postupovala samostatně, obezřetně a citlivě. Konfrontace jejích závěrů s teoretickými postuláty feministických prací na několika místech odhalily, že obecné teoretické formulace někdy nemusí odpovídat mnohem složitější a mnohoznačnější realitě. Oceňuji její schopnost - hlavně v případě Viktorky - podívat se na text (a postavu) několika perspektivami a nabídnout několik možných interpretací jejího jednání, což dokládá, jak je složité dobrat se motivů lidského jednání (přesvědčivě na to poukázal například i Karel Čapek v *Povětronii*). Za inspirativní považuji úvahy o významu a moci „hlasu“, tj. hovoření a naslouchání, resp. jejich absence u jednotlivých analyzovaných ženských postav Babičky (babička, Barunka, Viktorka, kněžna a Hortensie); v případě Viktorky, odkaz na moc „pohledu“ (s. 59); případně možnou změnu interpretace obětování ze slabosti na sílu ženy (s. 42).

Následující připomínky vyplývají z mé zvědavosti či mají charakter možných inspirací pro budoucí práci autorky.

1/ Na s. 4 píšete, že jste narazila pouze na jednu studii z pera německé autorky, která hodnotí **Babičku z genderového hlediska** („Až na jednu jedinou výjimku (ač z pera německé autorky, vydané v českém sborníku), na kterou jsem při práci na této diplomové práci narazila, nebyla *Babička* a tudíž ani její hlavní ženské postavy analyzovány z genderového hlediska“). Mám za to, že v případě, že je tomu tak, jste mohla více osvětlit povahu genderového přístupu a závěry této autorky, neboť z vyjádření, že „tato práce se soustředí především na to, jaké místo zaujímá toto dílo ve vývoji české literatury“ (s. 6, pozn. 5) se o obsahu studie nic nedozvíme.

2/ S tím souvisí další otázka: na jedné straně tvrdíte, že z hlediska genderu se věnovala Babičce pouze tato jedna studie, ale následně, na s. 9 uvádíte, že „Od 90. let minulého století

je věnována větší pozornost *rozboru díla z feministického hlediska*“ (poznávám, že jde o použití slova „dílo“, které následuje po analýzách Babičky, takže čtenář/ka neví, zda jím míníte celé dílo Boženy Němcové nebo konkrétně Babičku). Jako představitelky tohoto přístupu zde uvádíte E. Kalivodovou, L. Heczkovou, Z. Konopáčovou a B. Veselou. Dále feministickým pohledům na dílo Němcové věnujete samostatnou podkapitulu (1.1.3.), kde se objevuje kromě citací z dvou děl E. Kalivodové také odkaz na jedno dílo H. Svobodové a dvě díla J. Janáčkové. Považujete tedy všechny tyto autorky za představitelky feministického přístupu k dílu Němcové? Citace ze studie E. Kalivodové z roku 2006, které uvádíte na s. 11, podobně jako odkaz na její analýzu Babičky na s. 37 naznačují, že se tímto dílem zabývala z feministického hlediska (minimálně) také E. Kalivodová, nejen německá autorka. Ptám se tedy: považujete feministický přístup za odlišný od genderového (jak by vyplývalo z předchozího)? Nebo nepovažujete text E. Kalivodové za dostatečně obsažný pro to, aby mohl být považován za analýzu Babičky z genderového (či feministického) hlediska?

3/ I když máte dozajista pravdu, když píšete, že hlavními postavami v Babičce jsou postavy ženské, přece jen by bylo zajímavé analyzovat i mužské postavy, genderové analýze by to dodalo na komplexnosti.

4/ Doporučovala bych se zamyslet nad vyjádřením na s. 21, že muž „nedisponuje přirozenými kreativními funkcemi“, a měl by být tedy „kreativní vnějškově, „uměle“, prostřednictvím techniky a symbolů“ – trvalo mi nějaký čas, než jsem pochopila, že přirozenou kreativní funkcí ženy se míní rození dětí...Také bych nenazvala mužskou kreativnost „vnějškovou“ – také dítě, když se narodí, je „vnějškem“ a výtvořiny ducha jsou také napřed jistým „vnitřkem“.

Závěr:

Diplomová práce Bc. Barbory Babické *Genderová analýza hlavních ženských postav Babičky Boženy Němcové* splňuje kritéria kladená na tento typ závěrečné práce. Svým obsahem, nastudovanou literaturou, promyšleností a způsobem zpracování je dle mého názoru nadstandardní. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji známkou **výborně (1)**.

V Ostravě 1. 8. 2016

prof. PhDr. Zdeňka Kalnická, CSc.